

Nový Svět

Dřevorubecká osada Nový Svět, německy Neugebäu, byla založena Schwarzenbergy v roce 1752, a navštívíte-li místo dnes, sotva uvěříte, že ještě po druhé světové válce šlo o jednu z největších šumavských správních a farních obcí s katastrem o ploše 5730 hektarů s 253 domy, kostelem a farou, s trojicí kaplí a filiálním kostelem. Pod správu obce spadalo jedenáct obcí či osad a na počátku třicátých let minulého století zde žilo šestnáct set obyvatel, v drtivé míře německé národnosti. Přestože kostel zde již nenajdete, je možné se usadit do kostelní lavice, postát před oltářem, pomodlit se u pomníků padlých i na hřbitově.

Farní kostel sv. Martina byl vystavěn v letech 1796 až 1797 na návrší poblíž místa, kde stávala dřevěná kaple, zasvěcená sv. Duchu. Kostel byl velmi prostý, nevtrávný a chudinký, uprostřed šumavských kopců. Celá stavba včetně nízké věžičky byla pokryta šindelem. Stavbu provedl zednický mistr z Bavor Jan Hainzl. Po dostavbě kostela však nezbyly již peníze na oltář v presbytáři a posledních padesát zlatých bylo tedy zapláceno kantorovi z Malého Zdíkova Hynku Jiráčkovi, který namaloval na zdi presbytáře obraz svatého Martina. Ten pak sloužil po mnoho let jako oltář hlavní. Dva boční oltáře z roku 1822 měly obrazy svatého Jana Nepomuckého a Bolestné Panny Marie. Varhany byly postaveny v roce 1810. Od roku 1788 je vedena matřička. Lokálie pak byla povýšena na farnost v roce 1855. Ač se to zdá neuvěřitelné, v malé kostelní věžičce byly umístěny čtyři zvony. V době 1. světové války byly tři z nich přetaveny pro válečné účely, nových se věž dočkala až v roce 1922. Po 109 letech provozu kostela dochází k rozsáhlým vnitřním stavebním úpravám. Akademický malíř Emanuel Boháč z Vimperku provedl vymalování všech prostor, nad postranní oltáře namaloval fresky dvou andělů s nápisem a na vítězný oblouk, který odděloval presbytář od kostelní lodě, hlavy sv. Pavla a Petra. I poměrně významnou obec, jakou

byl Nový Svět, však těžce postihl poválečný odsun a tím začal chátrat i kostel.

Počátkem roku 1966 se zdálo, že unikne definitivní zkáze. Okresní národní výbor v dopise z března toho roku žádá památkáře o vyjádření k využití kostela na Novém Světě a odpověď je jednoznačná. Jedná se o památku, a tudíž nelze dát souhlas k demolici. Navíc je kostel na urbanisticky významném místě v centru CHKO Šumava, a je tedy důležitý jak z hlediska památkového, tak krajinářského a v neposlední řadě i z pohledu cestovního ruchu. Vzhledem k tomu, že se zde již nekonají bohoslužby, navrhuje památkáři využít kostela jako regionálního muzea.

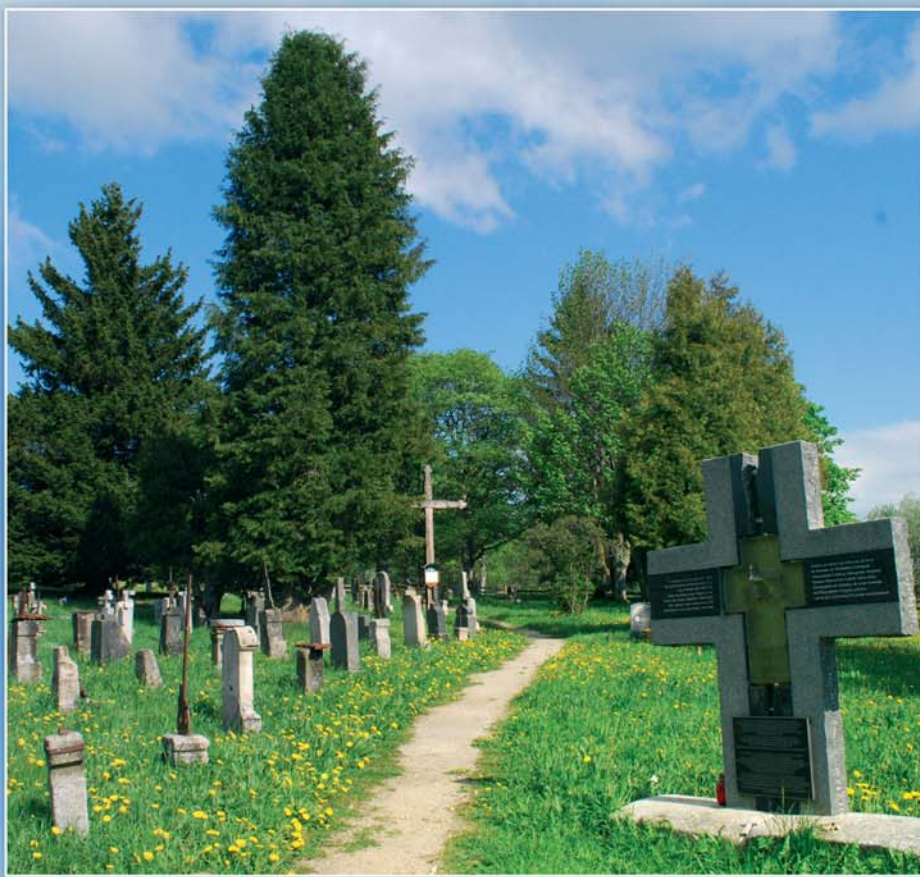
Jsou osloveny stavební firmy, které mají vypracovat rozpočet, ale ty se ani nena-máhají odpovědět. Navíc kostel začíná trpět řáděním místních vandalů. Ti použili dřevěné části střechy a krovu na topení a rozkradli a zničili vybavení i zdivo kostela. V socialistickém chaosu se podařilo zajistit financování oprav, nikoli však materiál a stavební kapacity.

Památkáři se obracejí na prokuraturu a stěžují si jak na vandaly, tak na línost stavařů. Ničení kostela kupodivu vyšetřuje Veřejná bezpečnost a prokuratura doporučuje zainteresovaným orgánům zpracovat koncepci renovace této kulturní památky. Okresní národní výbor žádá Státní ústav

pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Praze o vypracování rozpočtové a projektové dokumentace a zároveň žádá církev o vyjádření, zda bude mít zájem využívat kostela k bohoslužbám, a nabízí jeho opravu ze státních prostředků.

Zatímco kostel dál chátrá, ONV marně posílá žádosti a doslova škemrá o zařazení opravy kostela do plánu všech možných stavebních podniků včetně těch, které mají opravu památek přímo v pracovní náplni. Pak se však do věci vloží předseda Místního národního výboru v Borových Ladách, kam v té době již jen osada Nový Svět spadá. Ale nová iniciativa kráčí zcela jiným směrem. V březnu roku 1976, tedy na den téměř přesně deset let poté, co započala snaha o opravu kostela, žádá o vyjmutí ze seznamu památek a o povolení demolice. A teď to jde vše rychle. Již za čtrnáct dní je žádosti vyhověno a v květnu je sejmuta památková ochrana. V srpnu přichází nařízení demolice a ještě téhož roku je kostel odstřelen. Hřbitov je srovnán se zemí, mnohé náhrobní kameny skončí v základech domů v okolí. Kdyby významná obec, která ztratila svůj jediný opěrný bod, se propadá do zapomnění.

Přichází listopad 1989 a pohled na věc se obrací. Jenže kostel již nestojí. V říjnu 2008 je vysvěcen obnovený hřbitov. Nedaleko odtud nalezené hřbitovní kříže a náhrobní kameny byly znovu postaveny. Silně poško-

zené náhrobky a jejich zbytky byly umístěny na upraveném místě pod bývalou márnici. Byl postaven nový dřevěný kříž a hřbitovem prochází pískový chodník, který jej spojuje s opraveným památníkem padlých z I. světové války. U vchodu na hřbitov je pak umístěn kamenný památník se skleněným středem, který připomíná jména osad, jejichž obyvatelé jsou na hřbitově pohřbeni, a také existenci bývalého kostela a hřbitova. Na hřbitově se opět může pohřbívat. Ale tím

to nekončí. O dva roky později bylo dle projektu Viktora Fehrefa vystavěno obvodové zdivo kostela do výše půl metru, a to včetně základu věže a vnitřního členění. Skleněný oltář svatého Martina je dílem Vladimíry Tešarové a takto vytvořený „chrámový“ prostor byl osazen dvojicí symbolických lavic a 14. srpna 2010 vysvěcen.

■ Jaroslav Pulkrábek

